

Söderköpings kommun
Samhällsbyggnadsnämnden
samhallsbyggnadsnamnden@soderkoping.se

Yttrande över ansökan om planeringsbesked för Aspöja 1:18 (Bergön)

SBF 2019-1680

Vi motsätter oss att strandskyddsdispens för nya hus och anläggningar ges på Bergön.

Motivering

Hela ön omfattas av strandskydd och vi kan inte se att något av de särskilda skälen i 7 kap 18 c § Miljöbalken för strandskyddsdispens gäller för ytterligare bebyggelse på ön.

Projektet berör riksintressena för naturvård och friluftsliv 3 kap 6§ MB, rörligt friluftsliv 4 kap 2 § MB samt obruten kust 4 kap 3 § MB. Ny bebyggelse på Bergön skulle skada dessa riksintressen.

Befintliga hus på Bergön kan användas till uthyrning eller bostäder, och visningar kan ordnas av bergrummen. Befintlig kaj kan användas för tilläggning av turbåtar som tar besökare till ön.

Arkösund, Mon och Tyrislöt borde fortsätta att vara utgångspunkter för besökare i skärgården. De har vägförbindelser, boenden, restauranger, vatten och avlopp, kajakuthyrning och utflyktsbåtar. De stora öarna såsom Gränsö, Arkö, Aspöja och Kallsö är lämpligare att hysa skärgårdsnära boenden och service.

Det framförs att Bergön redan är "förstörd" av militära byggen. Det finns inte så mycket naturvärden på ön. Därför menar en del att det går bra att bygga nytt på ön. Invändning mot detta är att det finns stora miljövärden kvar, där militär verksamhet inte skett. Naturen tar också snabbt över, där militära byggnationer gjorts. Ny växtlighet bildas och ormar, ödlor med flera bebor hållrummen i marken. Jämför utvecklingen på Kopparholmarna.

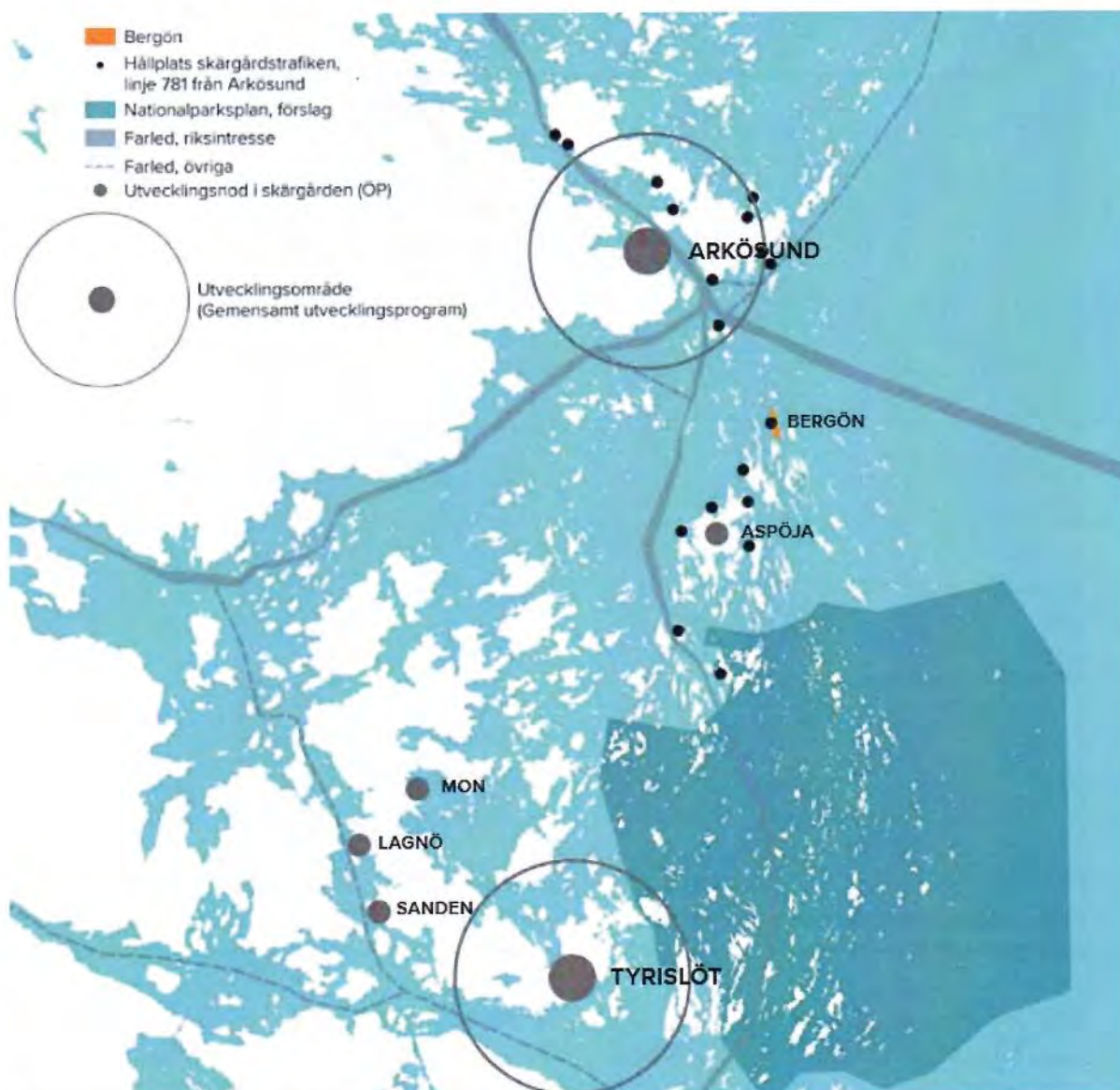
På ön finns gammal tallskog med talltickor och nordost om ön stora bestånd av viktigt, skyddsvärt och hotat ålgräs.

Fågeltorn är onödigt på Bergön eftersom det redan finns gott om utsiktspunkter varifrån fågelskådning kan ske.

I handlingarna framläggs idéer om att Bergön kan vara bas för evenemang såsom skridskofestival och swimrun. Det var många år sedan vi kunde åka skridskor kring Bergön. Klimatkrisen har satt sina spår, och det kommer bli ännu sämre tillgång till farbar is i framtiden. Stora simtävlingar är inte heller lämpligt kring Bergön.

I ansökningshandlingarna framförs en motivering till att förlägga ett besökscenter på Bergön med att det är svårt för nybörjare att paddla till ön över öppna vatten från Arkösund. Råder det hårt väder kan dock paddlare nå fina paddlingsområden utanför Arkösund, Mon och Tyrislöt i skyddade vatten.

Beskrivning av ärendet

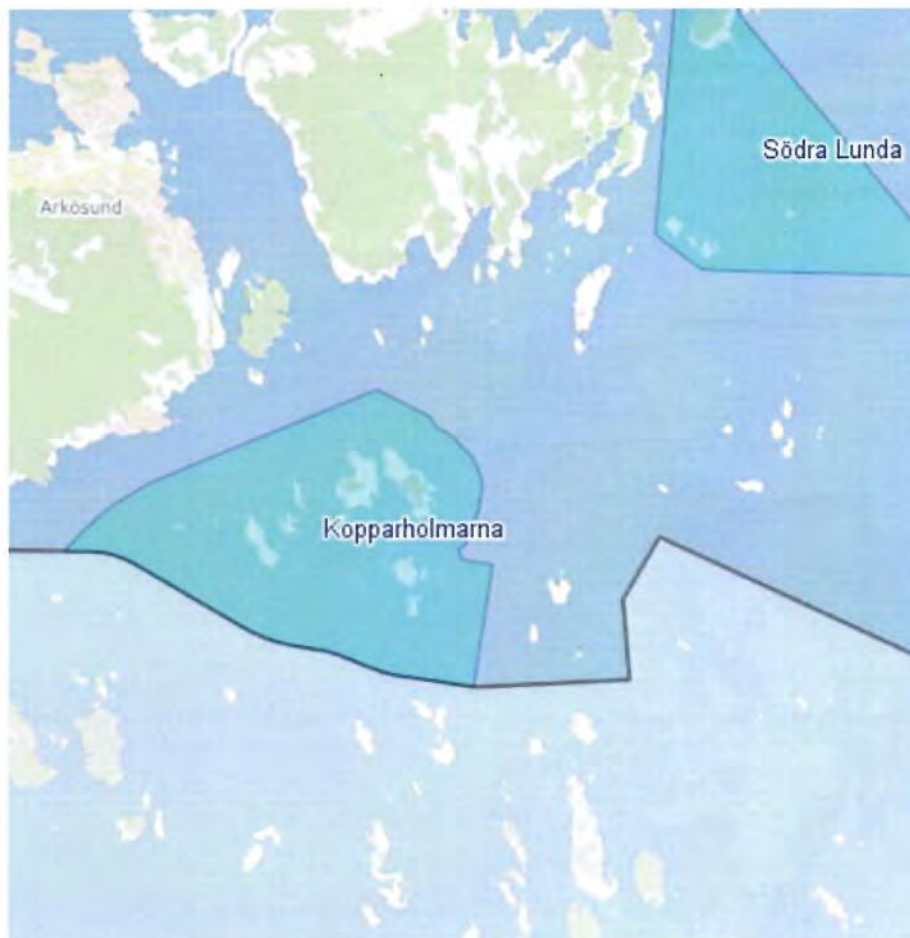

Översiktsskarta som visar St Annas skärgård mellan Arkösund och Tyrislöt, planerad nationalpark, utvecklingsnoder enligt översiktsplanen med mera. *Från ansökningshandlingen.*

Bergön ligger relativt nära Arkösund, i sydostlig riktning. Mellan Arkösund och Bergön ligger Kopparholmarnas naturreservat. Kopparholmarna var, liksom Bergön, militära öar med landstigningsförbud. Omfattande sprängningar i bergen har gjorts till försvarsanläggningar på båda öarna. Sedan 20 år tillbaka är öarna tillgängliga för allmänheten. På Kopparholmarna bedriver Norrköpings kommun, med hjälp av Naturskyddsföreningen i Norrköping, besöksverksamhet med naturutställning, guidning, uthyrningsrum, bastu, bivack och naturstigar.

Utgångspunkter för friluftslivet i St Annas skärgård är Arkösund, Mon och Tyrislöt. De har vägförbindelser, boenden, restauranger, kajakuthyrning och utflyktsbåtar. Från Arkösund nås skärgården nord om Arkö och Gränsö. Mellan dessa öar finns en kanal som man kan paddla genom och nå skyddade vatten. Ögruppen Lundarna nordost om Arkö har fina klippor mot havet. Även Arkö har fin kust mot havet med utblickar.

Paddlare når S:t Annas skärgård lättast från Mon och Tyrislöt.

Kopparholmarnas naturreservat ligger mellan Arkösund och Bergön. *Från Norrköpings kommuns naturvårdskarta.*

Aspöja och öarna däromkring, inklusive Bergön, utgör "Aspöja by" sedan skiftena. Det finns ett antal bofasta som bedriver fiske, jordbruk, restaurang och andra näringar. Det finns också ett antal sommarhus. Sammanlagt finns cirka 90 bostadshus på Aspöja och närliggande öar. Motorbåtstrafiken är tämligen livlig mellan Arkösund och Aspöja/Lånjö. Östgötatrafiken bedriver båtlinje mellan Arkösund och öarna.

Gamla lotsstationen på södra Arkö. Numera Sjöfartsverkets Sjö- och flygräddningsskola. *Foto Lotta Lanne.*

På Arkös södra udde låg tidigare en lotsstation, med fin utsikt mot havet. Den har under en tid varit Sjöfartsverkets kursgård för sjö- och flygräddning och konferenser. Konferensverksamheten har lagts ner men sjö- och flygräddningsskolan drivs vidare. En översyn över var verksamheten mest effektivt ska bedrivas på lång sikt pågår.

Öster om Kopparholmarna, och söderut förbi Bergön, Lånjö och Marön är det idag lugna vatten utan störande motorbåtstrafik. Havet ligger inpå. Fågellivet är rikt. Sälär syns ofta. Det finns gott om naturhamnar vid Lindskären norr om Lånjö, och på Marö. På Marö finns Marö Kupa med milsvidd utsikt runt om. Dessa öar används flitigt av det rörliga fritidsbåtslivet. De är speciellt värdefulla för friluftslivet eftersom de ligger nära Arkösund som har båtplatser och service.

Sydost om Bergön ligger ett stort fågelskyddsområde med tillträdesförbud fram till 15 augusti. *Från Länsstyrelsens karta över fågelskyddsområden.*

Bergöns norra udde. Utsikt mot havet. Rikt fågelliv. Ålgräsängar på botten. Sälskyddsområde utanför. Foto Lotta Lanne

Befintlig kaj på Bergöns västra sida. Omfattande brygganläggningar planeras på båda sidor om kajen, och fem flytande hus. Foto Lotta Lanne

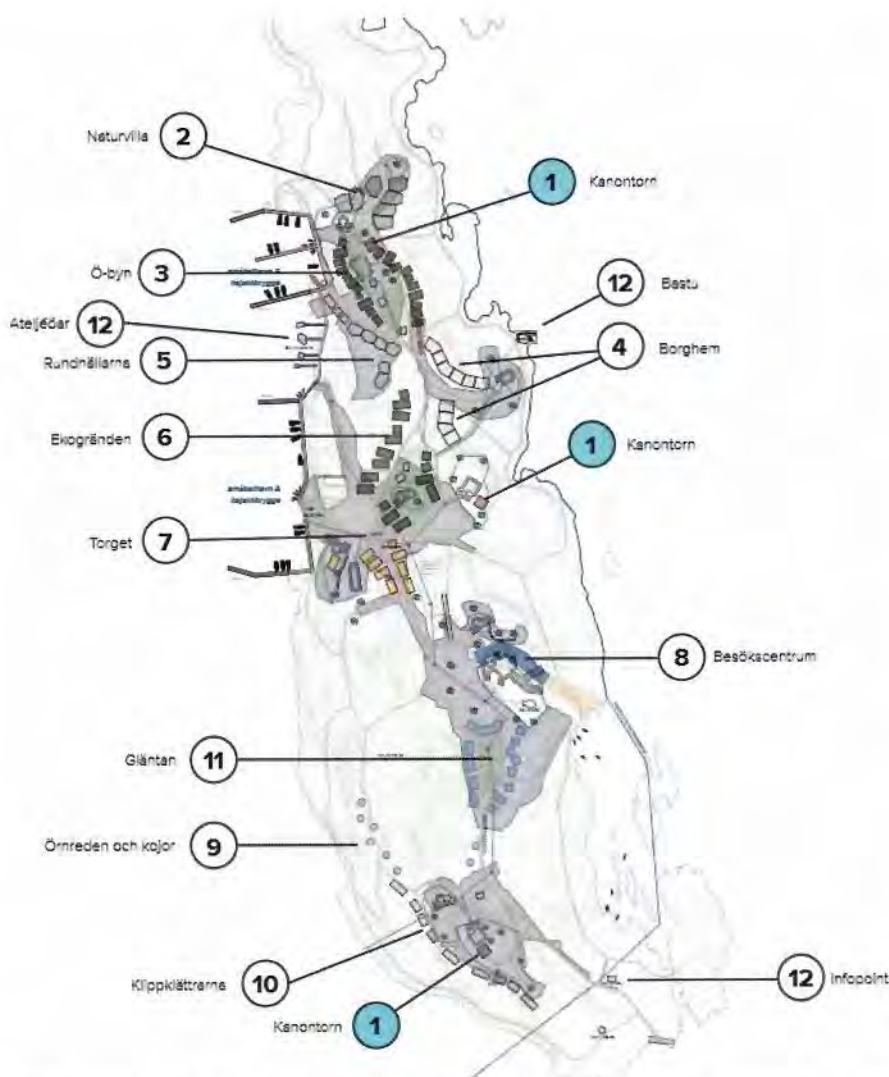
Bergöns södra del, mot väster. Där planeras Cliffhangers med terrasser och majestätisk utsikt mot väster. Även ett manifesterande fågeltorn och tornhus.

Söderköpings kommun avser att under hösten 2020 lämna in en ansökan till Länsstyrelsen om planeringsbesked för projektet. Om beskedet blir positivt kan inte Länsstyrelsen i efterhand överpröva strandskyddsdispenser med mera.

17 september lades ansökningshandlingarna ut för granskning av allmänheten och synpunkter kan lämnas in senast 11 oktober för allmänheten. Inkomna synpunkter med kommunens svar kommer att redovisas för Länsstyrelsen i ansökningshandlingarna.

Samråd med närboende och fiskevattenägare runt Bergön har inte skett. Projektet ingår i ett projekt inom Coast4us. Formellt samråd med Norrköpings kommun, enligt Plan och bygglagen, har inte heller skett.

Handlingarna finns här https://www.soderkoping.se/samhalle-trafik/samhallsplanering/detaljplanering/pagaende_detaljplaner/aspoja-118/

Karta som visar förslag på bebyggelse på Bergön. Från ansökningshandlingen.

Det anges inte i handlingarna hur många hus som planeras att byggas. Vid en snabb granskning av kartan framgår att 101 huskroppar för bostäder planeras. En del i två våningar. Dessutom planeras 3 bostadstorn, benämnt ”kanontorn”, hotell, restaurang med mera. Merparten av bostadshusen betecknas på plankartan med O2 (uthyrningsbostad) och B (bostad). Det betyder att de allra flesta husen kan bli privata.

Naturvärden

Enligt Naturföretagens inventering från 2018 finns inte några skyddade eller fridlysta arter på Bergön, men större delen av ön har naturvärden i varierande grad. Värt att notera är att naturinventeringen visade att talticka *Porodaedalea pini* är utbredd på ön vilket tyder på att det finns kontinuitet av gamla tallar. Taltickan är en rödlistad art som klassas som NT, Nära hotad. Taltickans fruktkroppar visar sig först på tallar som är ca 100–150 år eller äldre och vanligast uppträder svampen på träd som är över 150 år. Det betyder alltså att tallskogen på ön är gammal.

Föreslagen storskalig exploatering kommer sannolikt innebära att dessa värden delvis påverkas. Ålgräs *Zostera marina* finns i ett område nordöst om ön. Ålgräs är rödlistad som VU, sårbar, och bottnar med ålgräs i innerskärgården är genom sin produktivitet mycket viktiga ur fisksynpunkt och hör därigenom till våra mest skyddsvärda områden (se Beskrivning och vägledning för biotopen Ålgräsängar i bilaga 3 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m

<https://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/skyddade-omraden/biotopskydd/14-algrasangar-2014-04-15.pdf>)

Ålgräsängar är en globalt hotad biotop som har minskat kraftigt de senaste 50 åren. Biotopen finns med på OSPAR:s (Oslo-Pariskonventionens) lista över hotade eller minskande habitat.

I Naturskyddsföreningens synpunkter på Miljödepartementets förslag ”Stranden – en värdefull miljö”, Ds 2008:21 från 2008 framförde föreningen följande:

Punkt 4: Landets samtliga kuster och skärgårdsområden och de fem största sjöarna bör undantas i sin helhet, på grund av det höga exploateringsstrycket.

<https://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/remissvar/2008-07-17%20HAV%20%26%20FISKE%20Synpunkter%20p%C3%A5%20Milj%C3%B6departementets%20f%C3%B6rslag%20Stranden%20-%20en%20v%C3%A4rdefull%20milj%C3%B6.pdf>)

Övrig påverkan

Inventering av fågel- och sällivet på och kring ön saknas i handlingarna.

Analys av båtrörelsen till och kring ön saknas.

Lokaliseringsprövning av ett nytt besökscenter på Bergön har gjorts utan att ta med Arkösund. Påverkan på Arkösund med ökat behov av parkeringsplatser och båtplatser är inte belyst.

Ökad trafik på Arkösundsvägen är inte behandlad.

Norrköping 2020-10-21

Naturskyddsföreningen Norrköping

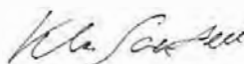
Anders Wennerblad

Christer Widlund

Elin Sjökvist

Klas Sandell